

**C-622/23. sz. ügy****Előzetes döntéshozatal iránti kérelem****A benyújtás napja:**

2023. október 10.

**A kérdést előterjesztő bíróság:**

Oberster Gerichtshof (Ausztria)

**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2023. szeptember 25.

**Felperes:**

rhtb: projekt gmbh

**Alperes:**

Parkring 14-16 Immobilienverwertung GmbH

A felülvizsgálati bírósággént eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) [omissis] az rhtb: projekt gmbh, [omissis] 1220 Bécs, [omissis], felperes, és a Parkring 14-16 Immobilienverwertung GmbH, [omissis] 1010 Bécs, [omissis], alperes, között 1 540 820,10 euró [omissis] tárgyában folyamatban lévő ügyben a fellebbviteli bírósággént eljáró Oberlandesgericht Wiennek (bécsi regionális felsőbb bíróság, Ausztria) a Handelsgericht Wien (bécsi kereskedelmi bíróság, Ausztria) 22 Cg 24/20b-51. sz. 2022. június 30-i ítéletét megváltoztató, 5 R 143/22v., 5 R 144/22s-66. sz. 2022. december 28-i ítéletével szemben a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem nyomán folyamatban lévő eljárásban [omissis] a következő

v é g z é s t

hozta:

1. A bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

Úgy kell-e értelmezni a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját ezen irányelv 73. cikkével összefüggésben, hogy a hozzáadottérték-adó (héta)

hatálya alá tartozik az az összeg, amelyet a megrendelő akkor is köteles megfizetni a vállalkozónak, ha a munka (teljes körű) elvégzésére nem kerül sor, a vállalkozó azonban kész volt a teljesítésére, és a megrendelő érdekkörében felmerült körülmények (például a munka lemondása) megakadályozták ebben?

2. [omissis] [az eljárás felfüggesztése]

### I n d o k o l á s :

#### A. A tényállás

[1] A peres felek (mindkettő korlátolt felelősségű társaság) között 2018. március végén vállalkozási szerződés jött létre arról, hogy a felperes mint vállalkozó szárazépítési munkákat végez az alperes mint megrendelő számára egy építési projekt keretében. Vállalkozói díjként 5 377 399,69 euróban állapodtak meg, amely összeg 896 233,28 euró összegű húszszázalékos forgalmi adót foglalt magában.

[2] Miután a felperes megkezdte a munkákat, 2018. június végén az alperes közölte a felperessel, hogy a továbbiakban nem kívánja igénybe venni a felperes szolgáltatásait.

[3] A felmondás hátterében az állt, hogy az alperes ügyvezetője türelmét vesztette a felperes ügyvezetőjével szemben, és ezenfelül kedvezőbb ajánlatot kapott a másik vállalkozástól.

[4] 2018. december 19-én a felperes benyújtotta a végszámlát (szerződéses igény a munka jogalap nélküli lemondása miatt), amelynek összege 20%-os forgalmi adóval együtt és a vállalkozói díj biztosítékként visszatartott 3%-ának levonása mellett 1 607 695,07 euró volt.

[5] A lemondás miatt a felperesnél az alábbi költségek megtakarítására került sor:

- 1 362 979 euró anyagokkal, eszközökkel és külső szolgáltatásokkal kapcsolatban,
- 1 578 591 euró munkabérrel kapcsolatban,
- 42 584 euró építési kamattal (1%) kapcsolatban, valamint
- 21 292 euró a projekttel kapcsolatos kockázattal kapcsolatban,

összesen tehát 3 005 446 euró.

## B. A felek érvei

[6] A **felperes** 1 540 820,10 eurót követel. Arra hivatkozik, hogy a vállalkozási szerződés felmondására az ő érdekkörén kívül került sor. Ezért az [Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch] (általános polgári törvénykönyv[, a továbbiakban:] ABGB) 1168. §-a alapján főszabály szerint a teljes vállalkozói díjra jogosult. A megtakarítások levonása után a szerződés jogalap nélküli felmondása miatt nettó 1 252 995 euró, tehát bruttó 1 503 594 euró illeti meg. Ezenfelül további 37 226,10 euró illeti meg a már elvégzett munkákért a már megfizetett összegek levonása mellett. A szerződés jogalap nélküli felmondása miatt járó bruttó összeg és a fennmaradó vállalkozói díj adja a kereset tárgyát képező összeget.

[7] Az **alperes** vitatja a vállalkozási szerződés létrejöttét. A felperes már megkapta a megfelelő díjat a jogalap nélkül elvégzett szárazépítési munkákért. Az ABGB 1168. §-a alapján nem állhat fenn ezt meghaladó díjigény.

## C. Az eddigi eljárás

[8] Az **elsőfokú bíróság** helyt adott a kereseti kérelemnek. Véleménye szerint létrejött a vállalkozási szerződés. Az alperes jogszerű ok nélkül mondta fel a szerződést. A felperest ezért az ABGB 1168. §-ának (1) bekezdése alapján a munka elvégzésének részleges elmaradása ellenére megilleti a vállalkozói díj a megtakarítások levonása mellett. Az elsőfokú bíróság – ennek részletes indokolása nélkül – a kereset tárgyát képező összegben foglalt 250 599 euró összegű forgalmi adót is megítélte a felperesnek a már nem elvégzett, de az ABGB 1168. §-a alapján díjazandó munkák tekintetében.

[9] A **fellebbviteli bíróság** az elsőfokú ítéletet megváltoztatta annyiban, hogy 1 290 221,10 euró [omissis] összegben adott helyt a kereseti kérelemnek, a kérelmet pedig az ezt meghaladó 250 599 euró [omissis] összegű részében elutasította. Vállalkozási szerződés jött létre. Az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének első mondata szerinti díjigény akkor áll fenn, ha a munka elvégzése a vállalkozó teljesítési szándéka ellenére végérvényesen elmarad a megrendelő érdekkörében felmerült körülmények miatt. Bár a vállalkozónak ezen időpontban késznek kell lennie a teljesítésre, a lemondással azonban *ex nunc* hatállyal megszűnik a vállalkozó teljesítési kötelezettsége. A megrendelő nem a vállalkozó ellenszolgáltatása ellenében elégíti ki a korlátozott vállalkozói díj-igényt, és az – kölcsönös szolgáltatásnyújtás hiányában – a forgalmi adó hatálya alá sem tartozik. A kereset tárgyát képező összegben foglalt forgalmi adó összege 250 599 euró. Ezen összeg erejéig a kereseti kérelmet el kell utasítani.

[10] A mai napon hozott végzésével az **Oberster Gerichtshof** (legfelsőbb bíróság), amelyhez mindkét fél felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, elutasította az **alperes felülvizsgálati kérelmét**, amelyben az alperes továbbra is vitatja a vállalkozási szerződés felek közötti létrejöttét, lényegében azzal az indokkal, hogy helytálló az alsóbb fokú bíróságok azon megállapítása, hogy létrejött a

vállalkozási szerződés. A további eljárás szempontjából tehát ebből a jogi értékelésből kell kiindulni.

[11] Az **Oberster Gerichtshofnak** (legfelsőbb bíróság) most még a **felperes felülvizsgálati kérelméről** kell döntenie, amelyben a felperes lényegében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kéri azzal az indokkal, hogy az ABGB 1168. §-a szerinti igény tekintetében a forgalmi adó is megilleti, mert ez az igény részletesen ismertetett uniós jogi megfontolások miatt a forgalmi adó hatálya alá tartozik.

#### **D. Az alkalmazandó uniós jog**

[12] A közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv (HL 2006. L 347., 1. o.; helyesbítések: HL 2007. L 335., 60. o.; HL 2015. L 323., 31. o.; a továbbiakban: irányelv) 2. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében a hea hatálya alá tartozik az „*egy tagállamon belül az adóalanyként eljáró személy által ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás*”.

Az irányelv 9. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„*»Adóalany« az a személy, aki bármely gazdasági tevékenységet bárhol önállóan végez, tekintet nélkül annak céljára és eredményére.*

„*»Gazdasági tevékenység« a termelők, a kereskedők, illetve a szolgáltatók valamennyi tevékenysége, beleértve a kitermelő-ipari és mezőgazdasági tevékenységeket, valamint a szabadfoglalkozású vagy azzal egyenértékű tevékenységeket is. Gazdasági tevékenységnek minősül különösen a materiális vagy immateriális javak tartós bevétel elérése érdekében történő hasznosítása.*”

[14] Az irányelv 24. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„*»Szolgáltatásnyújtás« minden olyan tevékenység, amely nem minősül termékértékesítésnek.*”

[15] Az irányelv 73. cikke értelmében:

„*A 74–77. cikkben foglaltaktól eltérő termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás esetén az adóalap tartalmaz mindent, ami azon teljesítés ellenértékét képezi, amelyet ezért az ügyletért a vevőtől, a szolgáltatás megrendelőjétől vagy harmadik személytől az eladó vagy a szolgáltatás nyújtója kap, vagy amelyet e személyeknek kapniuk kell, beleértve az ezen értékesítés árát közvetlenül befolyásoló támogatásokat.*”

## E. A nemzeti jog

### E. 1. A polgári jog

[16] Az ABGB 1168. §-a a jelen ügyben értékelendő vállalkozási szerződésre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. Az említett rendelkezés (1) bekezdésének első mondata a következőképpen szól:

*„A munka elvégzésének elmaradása esetén a vállalkozót ennek ellenére megilleti a megállapodás szerinti díj, ha kész volt a teljesítésre, és a megrendelő érdekkörében felmerült körülmények megakadályozták ebben; le kell azonban vonnia a munka elmaradása miatti megtakarításait, valamint a más módon történő felhasználás révén szerzett vagy szerezni szándékosan elmulasztott összegeket.”*

Az állandó legfelsőbb bírósági ítélkezési gyakorlat szerint a vállalkozó nem tarthat igényt a munka elvégzésére vagy befejezésére. A megrendelő sokkal inkább saját belátása szerint megakadályozhatja a munka megkezdését vagy folytatását és befejezését (RS0021809; lásd még: RS0021831; RS0025771). A jelen ügy szempontjából ez azt jelenti, hogy az a körülmény, hogy az alperes 2018 júniusában közölte, hogy a továbbiakban nem kívánja igénybe venni a felperes szolgáltatásait, a (még hátralévő) munka elvégzésének (végérvényes) elmaradásához és így az idézett rendelkezés alkalmazhatóságához vezet. A munka lemondása – további jogkövetkezményként – a szerződéses jogviszony idő előtti megszűnéséhez vezet. A lemondással megszűnik a vállalkozó (további) előállításra vonatkozó kötelezettsége, anélkül, hogy a vállalkozó általi felmondásra lenne szükség (7 Ob 43/14w; 8 Ob 131/17y). Az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének első mondata szerinti igény egy díjigény, nem pedig egy kártérítési igény (RS0021875).

### E.2. Az adójog

Az Umsatzsteuergesetz (a forgalmi adóról szóló törvény[, a továbbiakban:] UStG) 1. §-a (1) bekezdésének 1. pontja értelmében a forgalmi adó hatálya alá tartoznak azok a termékértékesítések és szolgáltatásnyújtások, amelyeket egy vállalkozó a vállalkozása keretében, ellenérték fejében belföldön teljesít. Az adóztatást nem zárja ki az a körülmény, hogy az ügyletet jogszabályi vagy hatósági aktus alapján végzik, vagy az, hogy az ügylet valamely jogszabályi rendelkezés alapján minősül teljesítettnek.

[18] Nem áll rendelkezésre (legfelsőbb bírósági) ítélkezési gyakorlat azon kérdéssel kapcsolatban, hogy a jelen esetben az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének első mondata alapján fizetendő „díj” forgalmiadó-kötelezettség alá tartozik-e az UStG 1. §-a (1) bekezdésének 1. pontja alapján.

[19] A szakirodalom túlnyomó részben azt az álláspontot képviseli, hogy az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének második mondata szerinti szóban forgó díjjal

(nem valós szolgáltatás, hanem) az igényjogosult pusztán teljesítési szándéka áll szemben, amely további körülmények hiányában főszabály szerint nem tartozik forgalmiadó-kötelezettség alá.

[20] Az osztrák Bundesministerium für Finanzen (szövetségi pénzügyminisztérium, Ausztria) kizárólag az adóhatóságoknak címzett 2015. november 4-i BMF-010219/0414-VI/4/2015. sz. irányelvnek (2000. évi USStR) 15. pontja szintén úgy rendelkezik, hogy nem tartoznak forgalmiadó-kötelezettség alá azok a kifizetések, amelyeket az egyik szerződő félnek (rendszerint a vevőnek) a szerződés idő előtti felmondása miatt kell teljesítenie.

## **F. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés indokolása**

[21] F.1. Amint az az E.2. pontból kitűnik, az uralkodó osztrák álláspont szerint a kereset útján érvényesített igény nem tartozna forgalmiadó-kötelezettség alá, és ezért a felperesnek a – csak a kereseti kérelemben szereplő forgalmi adóra vonatkozó – felülvizsgálati kérelme nem lenne megalapozott.

[22] F.2. Az Európai Unió Bíróságának a jelen ügyben szereplőhöz hasonló helyzetekkel kapcsolatos közelmúltbeli ítélezési gyakorlatára tekintettel azonban kétségek merülnek fel azzal kapcsolatban, hogy az uralkodó osztrák álláspont megfelel-e az uniós jognak.

[23] F.2.1. 2015. december 23-i Air-France/KLM és Hop!-Brit Air SAS ítéletében (C-250/14 és C-289/14, EU:C:2015:841) az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy az 1999. június 17-i 1999/59/EK tanácsi irányelvvel, majd a 2001. december 20-i 2001/115/EK tanácsi irányelvvel módosított, a tagállamok forgalmi adóra vonatkozó jogszabályainak összehangolásáról – közös hozzáadottértékadó-rendszer: egységes adóalap-megállapításról szóló, 1977. május 17-i 77/388/EK hatodik tanácsi irányelv 2. cikkének 1. pontját és 10. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a légitársaság általi jegykiadás a héa hatálya alá tartozik, ha az utasok a kibocsátott jegyeket nem használták fel, és nem is igényelhetik azok visszatérítését.

[24] F.2.2. 2018. november 22-i Meo – Serviços de Comunicações e Multimedia ítéletében (C-295/17, EU:C:2018:942) az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy

1. a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azt az előre meghatározott összeget, amelyet valamely gazdasági szereplő a minimális hűségidőt előíró, szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek az ügyfele általi vagy ez utóbbinak felróható okból történő megszüntetése esetén szed be, és amely összeg azon összegnek felel meg, amelyet e gazdasági szereplő e megszüntetés hiányában az említett időszak fennmaradó idejére szedett volna be – aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás díjazásának kell minősíteni, és mint ilyet, ezen adó hatálya alá tartozónak kell tekinteni, és hogy

2. egy szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésben előre meghatározott, az ügyfél által e szerződés lejárat előtti megszüntetése esetén fizetendő összeg minősítése tekintetében nem meghatározó az a tény, hogy az átalányösszeg célja arra irányul, hogy elrettentse az ügyfeleket attól, hogy ne tartsák tiszteletben a minimális hűségidőt, és hogy megtérüljön az a kár, amelyet a gazdasági szereplő szenved el ezen idő tiszteletben nem tartása miatt, az a tény, hogy egy kereskedelmi ügynök által egy minimális hűségidőt előíró szerződés megkötéséért kapott díjazás magasabb, mint az ilyen időt elő nem író szerződés esetén, illetve az a tény, hogy a kiszámlázott összeg a nemzeti jogban szankciónak minősül.

[25] F.2.3. 2020. június 11-i Vodafone Portugal ítéletében (C-43/19, EU:C:2020:465) az Európai Unió Bírósága kimondta, hogy a közös hozzáadottértékadó-rendszerről szóló, 2006. november 28-i 2006/112/EK tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdésének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy azokat az összegeket, amelyeket valamely gazdasági szereplő kap az előnyös kereskedelmi feltételek ügyfélnek történő biztosítása ellenében hűségidő betartását előíró, szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek ezen ügyfél érdekkörében felmerült okokból történő, idő előtti felmondása esetén, úgy kell tekinteni, mint amelyek az e rendelkezés értelmében vett, ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás díjazásának minősülnek.

[26] F.3. Az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítéleteinek alapjául szolgáló ügyek jelen ügygel közös vonása, hogy olyan pénzüsszegekről van szó, amely egy szerződésből eredően a szerződés alapján eredetileg teljesítendő szolgáltatás ellenértékét képezte, és amelyet (legalábbis részben) akkor is meg kell fizetni, ha a szolgáltatás igénybevételére az átvevő (vevő, megrendelő) érdekkörében felmerült okok miatt nem kerül sor.

[27] Ez amellezt szól, hogy a jelen ügyben szóban forgó, az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének első mondata szerinti „díj” is héakötelezettség (forgalmiadó-kötelezettség) alá tartozik.

[28] F.4. Az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítéleteinek alapjául szolgáló ügyek tényállása mindazonáltal eltér a jelen ügy tényállásától:

[29] F.4.1. Az Air-France/KLM és Hop!-Brit Air SAS ítélet (C-250/14 és C-289/14, EU:C:2015:841) alapjául szolgáló ügyekben az érintett légitársaság a lefoglalt indulás időpontjában, illetve az érvényességi időszak alatt még tartozott ügyfeleinek a légi személyszállítási szolgáltatás teljesítésével. A (fixen vagy csak egy bizonyos érvényességi időszakban teljesítendő) szolgáltatást a légitársaság csak azért nem tudta teljesíteni, mert az ügyfél meg nem jelenés, illetve a szolgáltatás érvényességi időszak alatti igénybe nem vétele révén átvételi késedelembe esett.

[30] A jelen esetben viszont a felperes vállalkozó az alperes megrendelő általi lemondás időpontjától már nem tartozott a (fennmaradó) munkák elvégzésével (lásd az E.1. pontot). Még ha a héakötelezettséget főszabály szerint az alapul

szolgáltató szerződéses jogviszony fennállásától és érvényességétől függetlenül kell is értékelni [omissis], a jelen esetben – az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének első mondatában szereplő „díj” kifejezés ellenére – a szerződéses jogviszony megszűnésére tekintettel kétséges lehet, hogy teljesül-e a kapott ellenérték és a nyújtott szolgáltatás között fennálló közvetlen kapcsolat feltétele (lásd: a Bíróság Meo – Serviços de Comunicações e Multimedia ítélete, C-295/17, EU:C:2018:942, 39. és azt követő pontok), és e tekintetben a felperes vállalkozó még az irányelv 73. cikke értelmében vett „eladónak”, illetve „szolgáltatásnyújtónak”, az alperes megrendelő pedig még ugyanezen rendelkezés értelmében vett „vevőnek”, illetve „szolgáltatásmegrendelőnek” minősül-e.

[31] F.4.2. A Meo – Serviços de Comunicações e Multimedia ítélet (C-295/17, EU:C:2018:942) és a Vodafone Portugal ítélet (C-43/19, EU:C:2020:465) alapján szolgáltató ügyekben – egy vállalkozási szerződés mint eredménykötelem jelen esetétől eltérően – tartós kötelemekekről volt szó.

[32] Mindkét ítéletből kitűnik továbbá, hogy a minimális hűségidőt előíró, szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződésnek az ügyfél által idő előtt történő megszüntetése esetén fizetendő összeg bizonyos mértékben továbbra is ellenértékjelleggel bír, mivel „a szerződésnek a hűségidő alatt történő felmondása kompenzáció címén igazolja az ellentételezést »a végberendezések szolgáltatásával, a szolgáltatás beüzemelésével és aktiválásával vagy más kedvezményekkel összefüggésben megfizetett költségek megtérítés[e]« érdekében” (C-43/19. sz. ügyben hozott ítélet, 24. pont), illetve „[azon kár megtérülése érdekében], amelyet a gazdasági szereplő szenved el ezen idő tiszteletben nem tartása miatt, az a tény, hogy egy kereskedelmi ügynök által egy minimális hűségidőt előíró szerződés megkötéséért kapott díjazás magasabb, mint az ilyen időt elő nem író szerződés esetén” (C-295/17. sz. ügyben hozott ítélet, második válasz).

[33] A jelen ügyben szóban forgó, az ABGB 1168. §-a (1) bekezdésének első mondata szerinti igény nem bír ehhez hasonló ellenértékjelleggel.

G. [omissis] [az eljárás felfüggesztése]

[omissis]

Bécs, 2023. szeptember 25.

[omissis]